

ВИЧ как препятствие для заключения и основание для расторжения брака

ЛАРИСА АЛЕКСАНДРОВА

Тестирование брачующихся

- В марте 2016г. В Семейный кодекс РТ были внесены изменения, которые обязали всех брачующихся до вступления в брак бесплатно проходить обязательное медицинское обследование в государственных учреждениях сферы здравоохранения по месту жительства или постоянного проживания и ознакамливаться с результатами обязательного медицинского обследования друг друга.
- В августе 2016г. для реализации данной нормы Постановлением Правительства РТ №374 были приняты Правила проведения обязательного медицинского обследования лиц, вступающих в брак.

Обследование состоит из:

- 1) общеклинического осмотра семейного врача и при необходимости профильных специалистов;
- 2) лабораторных и функциональных методов исследований:
 - - проведение анализа крови на реакцию Вассермана (сифилис);
 - - проведение иммуноферментного анализа (ВИЧ/СПИД);
 - - флюорографии /рентгенографии грудной клетки (туберкулёз);
 - - на гепатит «В» и «С».

Нормы, которые могут привести к нарушению права на невмешательства в личную жизнь и другим барьерам

- Ни Семейный Кодекс, ни Правила не предусматривают предварительное согласие на ознакомление результатов брачующихся.
- Обследование и консультирование по вопросам здорового образа жизни, планированию семьи и о влиянии болезней на здоровье потомства проводится по месту жительства или постоянного проживания на основании заявления лица, вступающего в брак.
- Брачующиеся могут проживать в разных районах, и не указано, кто их должен ознакомливаться с результатами друг друга?

- В пункты 21 и 22 Правил противоречат друг другу. Так п. 21 указывает, что результаты обследования являются врачебной тайной.
- П. 22 говорит: Ознакомление лиц, вступающих в брак с результатами медицинского обследования проводится семейным врачом и заверяется подписью лиц, вступающих в брак, на справке о прохождении обязательного медицинского обследования (пункт 4 и 21 Правил).
- Не указано, согласна ли раскрыть свой статус брачующаяся сторона, имеющая ВИЧ. Если не согласна, то как быть в таком случае.

Обращения в ОО «Центр по правам человека»

- В 2019г. юрист ЦПЧ вела два дела по брачующимся, где одной из сторон было лицо с ВИЧ (в обоих делах мужчина) в связи с отказом со стороны семейного врача выдать медицинскую справку для регистрации брака.
- За период 2020-2021г. более 10 звонков было на правовую горячую линию ЦПЧ по таким же вопросам. Звонили, как сами брачующиеся, так и врачи Центров СПИД, так как не были уверены могут ли они выдавать такие справки, или нет.

Разрешение судебных дел

- Из данных двух дел одно дело было решено путем обжалования в суд незаконных действий со стороны органа здравоохранения (ст. 254 ГПК). Была подана жалоба на Министерство здравоохранения, так как действия семейного врача были обжалованы предварительно в МЗСЗН РТ, а в свою очередь
- Министерство ответило отказом, указав воздержаться от заключения брака пока вирусная нагрузка не будет снижена. Был подан иск в отношении МЗСЗН РТ. Дело было решено на стадии предварительного заседания. Справка выдана. К сожалению, судьи не выносят частные определения в отношении нарушителей государственных органов по данным делам (согласно ст. 231 ГПК РТ)

Другие барьеры

- Особенности ВИЧ - инфекции не позволяют обнаружить ВИЧ в ее начальном периоде, тестирование на ВИЧ имеет ограничения.
- Отсутствие бесплатного тестирования на ВИЧ и других лабораторных исследований в регионах. Также семейные врачи направляют сдать анализы в частную лабораторию, а не государственную, как отмечено в Правилах.
- В некоторых регионах также отмечали отсутствие тестов на ВИЧ для брачующихся
- Семейные врачи не проводят до и после тестового консультирования брачующихся при ВИЧ (Нарушается Постановление Правительства №171), так и другие частные клиники, где проводят тестирование на ВИЧ.
- При ознакомлении результатов обследования наблюдалось в некоторых случаях присутствие близких родственников брачующихся, как со стороны жениха, так и невесты.

Другие барьеры

- В случае возбуждения уголовного дела по ч.1 ст. 125 УК РТ органы прокуратуры осуществляют давление на семейных врачей, в связи с тем, что они выдают справки для заключения брака.
- Часто такие дела возбуждаются без заявления потерпевшего (мужа или жены) – основание – оперативные данные органов милиции и справка с Центра СПИД. В 2018-2019г. суды в практике ЦПЧ не обращали внимания на данные нарушения, в последующем подготовленные адвокаты подавали ходатайства или в своем выступлении указывали на процессуальные нарушения порядка возбуждения уголовного дела. Суды стали выносить частные определения следствию, оперативным работникам, но эффект данного механизма очень и очень слабый.
- Также есть факты, когда будущая супруга была ознакомлена и согласна на брак, но в последствии уже, находясь в браке отказывается от своего согласия, и указывает, что не понимала, что ей разъясняли.
- Отсутствие в законодательстве РТ учета информированного согласия полового партнера по ст. 125 УК РТ (заражение ВИЧ)

Международные стандарты

- Мужчины и женщины, достигшие совершеннолетия, имеют право без всяких ограничений по признаку расы, национальности или религии вступать в брак и основывать свою семью. Они пользуются одинаковыми правами в отношении вступления в брак, во время состояния в браке и во время его расторжения. Брак может быть заключен только при свободном и полном согласии обеих вступающих в брак сторон. Семья является естественной и основной ячейкой общества и имеет право на защиту со стороны общества и государства. – ст. 16 Всеобщей Декларации прав человека.

Рекомендации

- Как альтернативный вариант обязательному тестированию брачующихся, согласно рекомендациям ВОЗ и ЮНЭЙДС, необходимо рассмотреть широкое внедрение универсальных подходов к тестированию, таких как:
 - - когда медицинский сотрудник предлагает пройти тест на ВИЧ практически при любом визите в медицинское учреждение и спрашивает разрешение пациента на проведение теста, или
 - - когда медицинский работник уведомляет пациента, что данный тест будет проведен, как один из обычных тестов, но человек имеет право согласиться или отказаться от него.
- усилить после тестовое консультирование на ВИЧ, а также предоставлять услуги семейного психолога и юриста.

- **СПАСИБО ЗА ВНИМАНИЕ!**

**Мавзуъ: Паҳн намудани маълумоти шаҳси
шаҳсони гирифтори ВНМО ва руёнидани зарари
маънави дар тачриба.**

Февраль – 2022 сол

- Аз соли 2020 то инчониб тақрибан **460** мурочиат:
- 2020/2021 сол – **34** парвандаҳои ҷинояти бо моддаи 125 кЧ ҚТ:
- **21** мурочиат дар бораи руёнидани зарари маънави бинобар паҳн намудани иттилоот оид ба ҳаёти шахси ва саломати (*ғайр аз паҳн намудани маълумоти шахси ва саломати дар парвандаҳои ҷинояти*), **8**-мурочиат то суд:

- - с 2020 года по сей день примерно, **460** обращений:
- - 2020/2021 гг. – **36** уголовных дел по статье 125 Ук РТ
- - **21** обращений по вопросам разглашения статуса, вмешательства в личную жизнь и взыскания морального вреда (*не учитывая разглашений статуса со стороны оперативных работников, милиции, медицинских работников либо иных лиц*), - до суда дошли **8**-обращений.

Асос барои руёнидани зарари маънави оид ба гайриконуни паҳн намудани иттиллооти ВНМО дар моддаи 163 кодекси тандурустии ЧТ дарч шудааст, ки гуфта мешавад:

Ҳуқуқҳои шахсони гирифтори вируси норасоии масунияти одам ва беморони гирифтори бемории пайдошудаи норасоии масуният аз инҳо иборатанд:

- талаби маҳфи нигоҳ доштани иттилоот дар бораи вазъи саломатии худ, агар шароит ва хусусияти ҳаёту меҳнати онҳо ҳатари сирояти ин вируси норасоии масунияти одамро ба дигарон ба вучуд наорад;
- ҷуброни зарари моддию маънавие, ки бинобар ифшо кардани иттилоот дар бораи ба он шахсон сироят кардани вируси норасоии масунияти одам расонида шудааст;

Основанием для возмещения морального вреда за незаконное разглашение информации заболевания ВИЧ является ст. 163 КЗ РТ, в которой указано:

к правам лиц, инфицированных, вирусом иммунодефицита человека и больных синдромом приобретенного иммунодефицита в том числе отнесены:

- **требования сохранения в тайне информации о состоянии своего здоровья, если условия и особенности их жизни и труда не создают угрозу для заражения других лиц вирусом иммунодефицита человека;**
- **возмещение материального и морального ущерба, связанного с разглашением информации о факте заражения этих лиц вирусом иммунодефицита человека;**

Моддаи 1115 кодекси граждании ҚТ “Зарари маънавӣ сарфи назар аз гуноҳи зараррасон дар ҳолатҳои зайл ҷуброн карда мешавад: - агар зарар ба ҳаёт ва саломатии шахрванд аз манбаи ҳатари калон расида боша ва агар зарар дар натиҷаи паҳни маълумоте, ки шаъну эътибор ва обрӯи кориро паст мезанад, расонида шуда бошад”.

Моддаи 1116 кГ ҚТ “Андозаи ҷуброни зарари маънавӣ вобаста ба ҳусусияти ба ҷабрдида расонидани ранҷу азоби ҷисмонӣ ва маънавӣ, инчунин дараҷаи гуноҳи зараррасон дар ҳолатҳои ки агар гуноҳ асоси ҷуброн бошад, аз ҷониби суд муайян карда мешавад. Ҳангоми муайян кардани андозаи ҷуброни зарар бояд талаботи оқилона ва одилона ба инобат гирифта шавад. Мушаххасоти ранҷу азоби ҷисмонӣ ва маънавӣ аз ҷониби суд бо назардошти ҳолатҳои воқеӣ, ки дар натиҷаи он зарари маънавӣ расонида шудааст ва ҳусусиятҳои инфиродии ҷабрдида баҳо дода мешавад».

- если разглашение статуса сопровождается еще и распространением сведений, порочащих честь достоинство и деловую репутацию, то согласно статье 1115 ГК РФ - Моральный вред независимо от вины лица, причинившего вред.
- В дополнении к этому, согласно статьи 1116 ГК РФ размер возмещения морального вреда в зависимости от характера причинённых потерпевшему физических и нравственных страданий, а также степени вины причинителя в случаях, когда вина является основанием возмещения определяется судом. При определении размера возмещения вреда должны учитываться требования разумности и справедливости. характер физических и нравственных страданий оценивается судом с учетом фактических обстоятельств, при которых был причинен моральный вред, и индивидуальных особенностей потерпевшего.

карори Пленуми Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон №3 аз 14 июни соли 2013 «Дар бораи аз чониби судҳо татбиқи намудани қонунҳое, ки муносибатҳоро оид ба ӯҳдадорӣҳо вобаста ба расонидани зарар ба ҳаёт ё саломатии шахрванд ба танзим мебароранд» дар қисми 33 чунин пешбини шудааст:

- «Муайян кардани андозаи ҷаброни зарар бо дарназардошти талаботи оқилона ва одилона, инчунин судҳо бояд дарачаи вазнинии ҷароҳат, дигар осеби саломати, ҳолатҳои дигаре, ки оид ба азобҳои қисмони ва маънавии ҷабрдида шаҳодат медиҳанд ва бо дарназардошти вазъи молу мулкӣ зараррасон, дарачаи гуноҳи ҷабрдида ва дигар ҳолатҳои мушаххасро ба назар гиранд».

- --Пленум Верховного Суда РФ от 14.06.2013 года , на применение судами законов, регулирующих отношения по обязательствам, связанным с причинением вреда жизни или здоровью гражданина» в части 33 предусмотрено:
- - «Определение размера компенсации на основании обоснованных и справедливых требований, а также суды должны определять тяжесть телесных повреждений, иных повреждений, иные обстоятельства, свидетельствующие о физических и психических страданиях потерпевшего, с учетом имущественного положения потерпевшего с учетом других конкретных обстоятельств».

Моддаи 12 конуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 18 майи соли 2005 “Дар бораи экспертизаи давлатии судӣ”. Экспертизаи давлатии судии комплексӣ барои муқаррар намудани ҳолате, ки барои парванда аҳамият дорад ва гузаронидани экспертиза дар асоси донишҳои соҳаҳои гуногун зарур мебошад, таъин карда мешавад.

Бинобар муайян намудани ранҷу азоби ҷисмонӣ маънави ва оқибатҳои он, баҳри самаранок барраси намудани парвандаи мазкур, дар асоси дарҳости адвокатҳо экспертизаи тиббии судии равони ва руҳшиносии таъин карда мешаванд

- -В соответствии с требованиями статьи 12 Закона Республики Таджикистан от 18 мая 2005 года «О государственной судебной экспертизе». Для установления обстоятельств, имеющих значение для дела, и проведения экспертизы на основании знаний в различных областях назначается комплексная государственная судебная экспертиза.
- Для определения физических и душевных страданий и их последствий на основании ходатайств адвокатов назначаются судебная психиатро-психологическая экспертиза для эффективного рассмотрения гражданских дел по разглашению статуса и возмещение морального вреда.

- Парвандаи аввал оиди паҳн намудани иттилоот оиди вазъи саломати ва ҳаёти шаси ва руёнидани зарари маънави дар додгоҳи ноҳияи Шоҳмансур барраси шуда буд. Дар он саломатии корманди кошонои ҳусн дар шабакаҳои интернетӣ ошкор шуд паҳн гашта буд. ҳамон вақт суд **3.000 сомони** зарари маънави руёнида буд, ҳол он, ки зарари маънави дар ҳаҷми **50.000 сомони** талаб шуда буд.

Парвандаи дигар, додгоҳ **2.000 сомони** аз духтури дандонпизишки беморхона барои паҳн намудани иттилооти вазъи саломати руёнида буд. Парвандаи мазкур ҳангоми баррасси ва муҳокимаи суди камбудиҳои адвокат ва судро нишон дод.

Парвандаи охириро, ки дар соли 2021 барраси шуда буд, оиди паҳн намудани маълумоти шахси/вазъи саломати ва руёнидани зарари маънави **20 000 сомони**ро ташкил меод.

- Первое дело о разглашение статуса ВИЧ было обжаловано в суд района Шоҳмансур. Был разглашен статус работницы салона через социальные сети. Тогда суд взыскал моральный вред в **размере 3 тыс. сомони**. Был запрошен вред на сумму **50.000 сомони**.
- Другое дело, когда суд взыскал **2 тыс. сомони** с врача стоматологической больницы за разглашение статуса. Данное дело показало, как недостатки работы со стороны адвоката, так и суда.
- И последнее дело за 2021 год по разглашение статуса и морального вреда суд взыскал **20.000 сомони**.

1. Ҳангоми таъин кардани экспертиза кадом саволхоро дохил мекунем:

1. Вазъияти равонии шахс (ному) дар айни ҳол чӣ гуна аст?

2. Оё вазъияти ифшои ҳолати ВНМО ба ҳолати руҳи ва равонии муштарӣ (шаҳсе, ки макоми ӯ ғайрикунунӣ фош шудааст) таъсир мерасонад?

3. Окибатҳои равонии мунтазам дучор шудан ба зӯроварии ҷисмонӣ ва рӯҳӣ ва паҳнкунии ғайрикунунии маълумот дар бораи саломатӣ (дар ҳолатҳои ҳамзамон бо зӯроварии оилавӣ ва ифшои маком) чӣ гуна аст?

4. Оё дар “ному насаб” нишонаҳои ихтилои баъди зарбаи равонӣ (посттравматический стресс), депрессияи амик (глубокая депрессия) ва ё дигар окибатҳои равонӣ мушоҳида карда мешавад.

5. Кадом омилҳои ҳамроҳшудаи стресс мавҷуд аст, ки ба “ному насаб” таъсир мерасонад (масалан, таъкибҳо, тарсу ҳарос аз ҷавобгар, ҳамсоягон);

6. Чӣ гуна намуди чорабиниҳо вобаста ба табобат ва барқарорсозии ҳолати равонии “ному насаб” зарурат дорад?

какие вопросы включаем при назначении экспертизы:

1. Каково ваше текущее психологическое состояние человека?
2. Влияет ли ситуация с разглашением статуса ВИЧ на психическое и психологическое состояние подзащитного (человека, чей статус был незаконно разглашен)?
3. Каковы психологические последствия регулярного подвергания физическому и психическому насилию и незаконного распространения информации о состоянии здоровья (*в случаях одновременно с домашним насилием и разглашением статуса*)
4. Имеются ли у истца признаки посттравматического стрессового расстройства, глубокой депрессии или других психологических последствий?
5. К чему приводят сопутствующие стрессоры (*например, домогательства, страх перед респондентом, соседями*);
6. какие меры необходимы для лечения и реабилитации?

Маълумоти асоси ба шахсият (маълумоти инфироди) иборат аст аз: миллат, маълумот, вазъи оилави, вазъи модди, мансубият ба дин, вазъи саломати, инчунин сурога, сана ва маҳалли таваллуд **«моддаи 20 Конуни ЧТ «Дар бораи иттилоот».**

Чамъовари, хифз, истифода ва паҳн намудани иттилоот оид ба хаёти шахси, хамчунин, иттилооте, ки сирри шахси ва оилави, махфияти гуфтушуниди телефони, муросилоти почта ва телеграф, ва дигар маълумоти оид ба шахсиятро бидуни розигии у ошкор месозад манъ аст.

Ташаккур!

ҲУҚУҚ БА МАХФИЯТ.
Таҷрибаи судии баррасии
парвандаҳо оид ба ҳуқуқи
махфияти ВНМО

ҲУҚУҚ БА МАХФИЯТ

Ҳуқуқ ба махфияти ҳаёти шахсӣ – яке аз ҳуқуқҳои асосии инсон буда, дар ҳуҷҷатҳои ҳуқуқи байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон аз ҷумла дар Эълومیяи ҳуқуқи башар, Паймони байналмилалии ҳуқуқҳои шахрвандӣ ва сиёсӣ ва дигар санаду созишномаҳои ҳуқуқи байналмилалӣ кафолат дода шудааст.

Паймони байналмилалии ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ (моддаи 17)

Ба ҳаёти шахсӣ ва оилавии ҳеч кас даҳолати худсарона ва ғайриқонунӣ намудан, ба дахлнопазирии манзил, ё сирри муқотиботи ӯ худсарона, ё ғайриқонунӣ суиқасд кардан, ё ба шараф ва обрӯи ӯ ғайриқонунӣ суиқасд намудан мумкин нест.

Ҳар як инсон ҳуқуқ дорад, ки дар мавриди чунин мудохила ё чунин суиқасд аз ҳимояи қонун истифода намояд.

Қисмҳои таркибии ҳуқуқ ба ҳаёти шахсӣ

ҳуқуқ ба дахлнопазирии манзил;

ҳуқуқ ба маҳрамияти ҳаёти оилавӣ;

ҳуқуқ ба маҳрамияти муқотиба, суҳбатҳои телефонӣ, муросилот ва муҳобироти шахс;

сирри ҳаёти шахсӣ.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (моддаи 23)

Маҳрамияти мукотиба, суҳбатҳои телефонӣ, муросилот ва муҳобироти шахс таъмин карда мешавад, ба истиснои мавридҳои, ки дар қонун нишон дода шудааст.

Дар бораи ҳаёти шахсии инсон бе розигии ӯ ҷамъ намудан, нигоҳ доштан, истифода ва паҳн кардани маълумот манъ аст.

Мафҳуми сирри тиббӣ ва махфият

- сирри тиббӣ - иттилоот вобаста ба вазъи саломатӣ, дар бораи ташриф ба муассисаи тандурустӣ (моддаи 49 КТ ҚТ)
- махфият – маҳрамияти нигоҳ доштани далели ба муассисаи тиббӣ ташриф овардан, вазъи саломатӣ ва маълумоти дар бораи шахсият гирифташуда (м. 1 Кодекси тандурустии ҚТ)

Манъи ошкор намудани маълумот сирояти воқеъ ва ё эҳтимолии
вируси норасоии масунияти одам ҳамчун ҳуқуқ ба ҳаёти шахсӣ

МУҚОВИМАТ БО ВИРУСИ НОРАСОИИ
МАСУНИЯТИ ОДАМ ВА БЕМОРИИ
ПАЙДОШУДАИ
НОРАСОИИ МАСУНИЯТ (боби 24 Кодекси
тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон)

Таъмини ҳуқуқ ба махфият

- Азназаргузаронии ҳатмии тиббӣ бояд махфӣ сурат гирад.
- Азназаргузаронии тиббӣ ихтиёри ва махфӣ баргузор мегардад.

Истисно:

донорҳои хун, моеъҳои биологӣ, узв ва бофтаҳои бадан;

аз рӯи нишондодҳои эпидемиологӣ, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

- Барои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳрвандони хориҷӣ, гурезаҳо, муҳоҷирони иҷборӣ ва шахсони бешаҳрванд, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон иқомат доранд ё қарор доранд, азназаргузаронии тиббӣ ба тариқи ихтиёри ва пинҳонӣ (анонимно) бо хоҳиш ё розигии онҳо гузаронида мешавад
(моддаи 160 КТ ҚТ)

Ҳуқуқи шахсони сироятшудаи вируси норасоии масунияти одам ва бемории пайдошудаи норасоии масуният (моддаи 163 КТ ҚТ)

- ▶ талаби махфӣ нигоҳ доштани иттилоот дар бораи вазъи саломатии худ, агар шароит ва хусусияти ҳаёту меҳнати онҳо хатари сирояти ин вируси норасоии масунияти одамро ба дигарон ба вучуд наорад;
- ▶ қуброни зарари моддию маънавӣ дар ҳолати ифшо кардани иттилоот дар бораи бо вируси норасоии масунияти одам сироят шудани шахс.

Назорати тиббии шахсони сироятшудаи вируси норасоии масунияти одам (моддаи 162)

- Иттилооти бадастоварда оид ба сирояти вируси норасоии масунияти одам махфӣ (сирри тиббӣ) мебошад ва мумкин аст бо дархости мақомоти зерин дода шавад:
- мақомоти тандурустӣ, агар ҳифзи саломатии аҳолӣ аз паҳншавии бемориҳои сирояткунанда инро талаб кунад;
- қарори суд;
- мақомоти тафтишотӣ.

Истифодаи чунин маълумот бо мақсади таъкиби ҷиноятӣ ва маъмурии шахсон манъ аст, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Ошкор намудани маълумот оид ба гирифтории
шахс бо сирояти вируси норасоии масунияти
одам чун қоида қасдан сурат мегирад

Дар ҳома мутаасифона тасаввуроти қолабӣ вучуд дорад, ки тибқи он
афроди муқабалои сирояти ВНМО-ро бо шахсони зерин иртибот
медиҳанд:

- бо шахсоне, ки тавассути сӯзандору маводи нашъаовар истеъмол
мекунанд;
- заноне, ки бо фоҳишагӣ машғуланд;
- намояндагони ҳомаи ЛГБТ.

Хуқуқ ба ҳаёти шахсии афроди мубталои ВНМО аксаран ба тариқи зайл вайрон карда мешавад

- ифшо сохтани мақоми шахсони мубталои ВНМО аз ҷониби кормандони муассисаҳои тиббӣ;
- аз ҷониби шахсоне, ки барои ифшои чунин маълумот асоси қонунӣ надоранд.

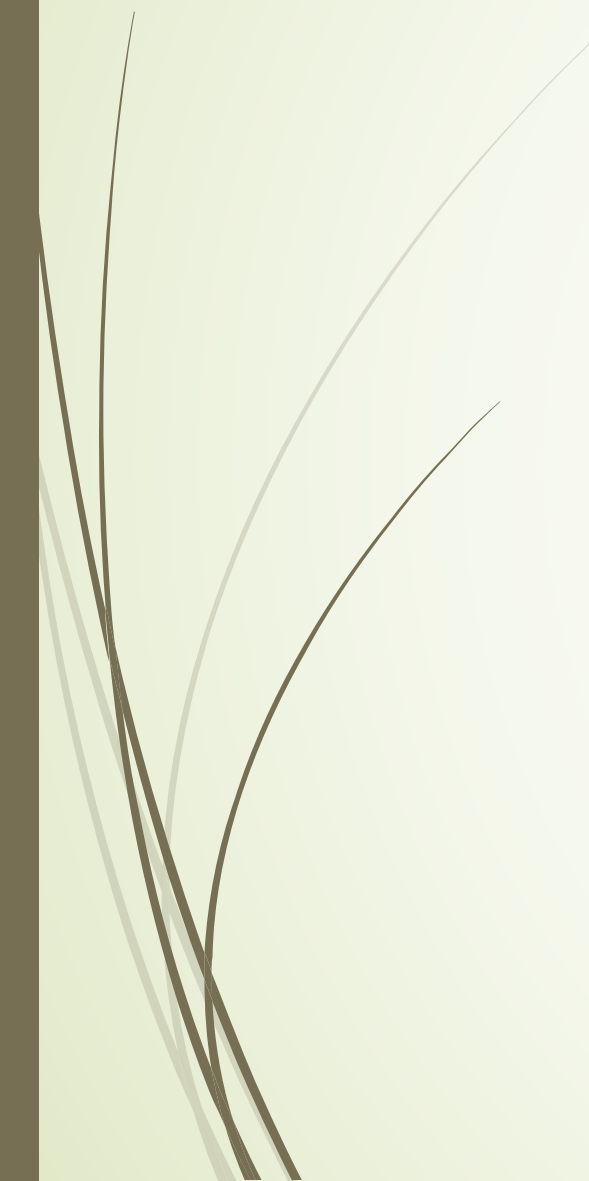

Таҷрибаи судӣ

Ҳалномаи ғоибонаи яке аз судҳои ҷумҳурӣ аз соли 2021:

- даъвои шаҳрванд Н. бо ҷавобгарии А. қонён карда шуда, аз ҳисоби ҷавобгар – ҳамсари даъвогар 20000 сомонӣ зарари маънавӣ рӯёнида шуд. Суд муайян кардааст, ки дар натиҷаи ифшои маълумот дар бораи статуси мубталои сирояти ВНМО будани даъвогар ба хешовандон ва ҳамсоҷо, охири раҷу азоби рӯҳӣ кашидааст.

Таҷрибаи судӣ

Ҳалномаи эътибори қонунӣ пайдонамудаи яке аз суди ноҳияи шаҳри Душанбе аз даъвои А. бо ҷавобгарии Б. қисман қонеъ карда шуда, 2000 сомонӣ зарари маънавӣ барои ифшо намудани маълумот оид ба мубталои сирояти ВНМО будани даъвогар ва расонидани ранҷу азоби руҳӣ руёнида шудааст. Ҷавобгар духтури дармонгоҳ буда, ҳангоми муоинаи даъвогар оид ба мақоми ӯ ҳамчун сироятшудаи ВНМО огоҳ мешавад ва дар натиҷаи ҳаракатҳои ӯ шахсоне, ки дар дармонгоҳ қарор доштанд аз статуси даъвогар огоҳ мешаванд.

ЌУБРОНИ ЗАРАРИ МОДДИ ВА
МАЪНАВИ ОИД БА
ПАРВАНДАҲО ВОБАСТА БО
ВНМО

Моддаи 32 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

Товони зарари моддӣ ва маънавие, ки шахс дар натиҷаи амали ғайриқонунии мақомоти давлатӣ, иттиҳодияҳои чамъиятӣ, ҳизбҳои сиёсӣ ва ё шахсони алоҳида мебинад, мувофиқи қонун аз ҳисоби онҳо рӯёнида мешавад.

ҚОНУНГУЗОРИИ ГРАЖДАНӢ

Тарзҳои ҳифзи ҳуқуқи граждани (моддаи 12)

- рӯенидани товони зиён;
- ҷуброни зарари маънави.

Шахсе, ки ҳуқуқаш вайрон гардидааст, агар дар қонун ё шартнома рӯенидани зиён ба андозаи камтар пешбинӣ нашуда бошад, метавонад рӯенидани пурраи зиёни ба ӯ расонидашударо талаб намояд (моддаи 15).

ҚОНУНГУЗОРИИ ГРАЖДАНӢ

Зараре, ки
бо амал (беамалӣ)-и ғайриқонунӣ
ба шахс ё молу мулки шахрванд, инчунин
ба шахси ҳуқуқӣ, давлат расонида шудааст,
бояд дар ҳаҷми пурра
аз ҷониби шахсе, ки зарар расонидааст,
ҷуброн карда шавад (моддаи 1079).

ҚОНУНГУЗОРИИ ГРАЖДАНӢ

Ҳангоми осеб расонидан ба шахрванд ё дигар зарар ба саломатии ӯ

бояд музди меҳнат (даромад)-е, ки ӯ дошт ё баръало гирифта метавонист, инчунин хароҷоти вобаста ба осеб дидани саломатӣ (барои муолиҷа, хӯроки иловагӣ, истеъмоли доруворӣ, протезкунонӣ, нигоҳубини шахси дигар, муолиҷаи санитарию курортӣ, ба даст овардани воситаҳои махсуси нақлиёт, омодагӣ ба омӯхтани касби нав ва ғайра),

агар эътироф гардида бошад, ки ҷабрдида ба чунин навъи кӯмак ва нигоҳубин муҳтоҷ аст

ва барои гирифтани кӯмаки ройгон ҳуқуқ надорад, ҷуброн карда мешавад (моддаи 1101).

Мафҳуми неъматҳои ғайримоддӣ

- ҳаёт ва саломатӣ,
 - эътибори шахсӣ,
 - шаъну шараф,
 - масунияти шахсӣ, номусу номи нек,
 - даҳлнопазирии ҳаёти шахсӣ,
 - сирри шахсӣ ва оилавӣ ва дигар ҳуқуқҳои шахсии ғайримоддӣ ва неъматҳои дигари ғайримоддӣ,
- ки ба шахрванд аз рӯзи таваллуд ё бо ҳукми қонун тааллуқ доранд, бегона карда ё ба тариқи дигар гузашт карда намешаванд (моддаи 170 КГ ҚТ).

ЌУБРОНИ ЗАРАРИ МАЪНАВӢ

Агар ба шахрванд дар натиҷаи амалҳои вайронкунандаи ҳуқуқи шахсии ғайримоддии \bar{y} ё ба неъматҳои дигари ғайримоддии шахрванд таҳдидкунанда зиёни маънавӣ (азобу шиканҷаи ҷисмонӣ ё рӯҳӣ) расонида шуда бошад, инчунин дар ҳолатҳои дигари пешбиниамудаи қонун суд метавонад шахси ҳуқуқвайронкардаро вазифадор созад, ки ин зиёнро ҷуброн намояд.

Ҳангоми муайян намудани андозаи ҷуброни зиёни маънавӣ суд бояд ҳолатҳои зеринро ба инобат гирад:

-дараҷаи гуноҳи шахси вайронкардаи ҳуқуқ ва ҳолатҳои дигари қобили таваҷҷӯҳ;

-дараҷаи азобу шиканҷаи ҷисмонӣ ва рӯҳии вобаста ба хусусиятҳои инфиродии шахси ҷабрдида.

Дар бораи аз ҷониби судҳо татбиқ намудани қонунҳое, ки муносибатҳоро оид ба уҳдадорихо вобаста ба расонидани зарар ба ҳаёт ё саломатии шахрванд ба танзим мебароранд (№3 аз 14 июни соли 2013)

Муайян кардани андозаи ҷуброни зарар бо дарназардошти талаботи оқилона ва одилона, инчунин судҳо бояд дараҷаи вазнинии ҷароҳат, дигар осеби саломатӣ, ҳолатҳои дигаре, ки оид ба азобҳои ҷисмонӣ ва маънавии ҷабрдида шаҳодат медиҳанд ва бо дарназардошти вазъи молу мулкӣ зараррасон, дараҷаи гуноҳи ҷабрдида ва дигар ҳолатҳои мушаххасро ба назар гиранд.

ТАҶРИБАИ СУДӢ

Бо ҳалномаи эътибори қонунӣ пайдонамудаи суд даъвои М. қисман қонеъ карда шуда, аз ҳисоби ҷавобгарон А. ва Б. ба фоидаи даъвогар М. 2462 сомонӣ зарари моддӣ ва 340 000 сомонӣ зарари маънавӣ рӯёнида шудааст.

Тибқи ҳалномаи эътибори қонунӣ пайдонамудаи суди шаҳри Норақ аз 26 апрели соли 2017 даъвои С. қисман қонеъ карда шуда, аз ҳисоби В. ба фоидаи даъвогар 10000 сомонӣ зарари маънавӣ рӯёнида шудааст.

Ба диққаттон сипосгузорам

**Задачи Национального координационного комитета
по борьбе со СПИДом, туберкулезом и малярией в
Республике Таджикистан по реализации
Национальной программы по противодействию
эпидемии ВИЧ/СПИД в Республике Таджикистан на
2021-2025 годы**

Авгонов З.Т. – ответственный секретарь НКК

Задачи НКК

Координацию всей деятельности по противодействию эпидемии вируса иммунодефицита человека и синдрому приобретенного иммунодефицита в стране осуществляет Национальный координационный комитет по борьбе с синдромом приобретенного иммунодефицита, туберкулезом и малярией в Республике Таджикистан (НКК) (п.123 Национальной программы по ВИЧ/СПИД на 2021-2025 гг.).

Состав НКК

Всего 26 членов, в том числе:

16 - представители госструктур;

3 - международные организации;

7 – неправительственные организации.

Основные функции НКК

- координация работы министерств, ведомств, государственных, международных и общественных организаций и местных исполнительных органов государственной власти по профилактике и борьбе с синдромом приобретенного иммунодефицита, туберкулезом и малярией;
- усовершенствование национальной стратегии в связи с эпидемией синдрома приобретенного иммунодефицита, туберкулеза и малярии;
- осуществление регулярного контроля выполнения национальных и стратегических программ по профилактике и борьбе с синдромом приобретенного иммунодефицита, туберкулезом и малярией министерствами, ведомствами, местными исполнительными органами государственной власти областей, городов и районов республики;
- осуществление взаимодействия в различных сферах деятельности между правительственными, международными и общественными организациями;
- мобилизация финансовых и технических ресурсов для эффективного выполнения программ по профилактике и борьбе с синдромом приобретенного иммунодефицита, туберкулезом и малярией, включая донорскую помощь;
- изменение отношения общества к эпидемии синдрома приобретенного иммунодефицита, туберкулеза и малярии.

Права НКК

- принимать и вносить соответствующие рекомендации и предложения по дальнейшему совершенствованию хода реализации программ и мероприятий по борьбе с эпидемиями;
- с целью обеспечения прозрачности и информированности о деятельности, запрашивать от правительственных, общественных и международных организаций информацию, связанную с направленной борьбой с указанными заболеваниями;
- координировать подготовку и подачу национальных заявок в Глобальный фонд;
- заслушивать отчеты основных получателей грантов Глобального фонда и других структур о ходе реализации грантов;
- обеспечить взаимную координацию деятельности всех партнеров.

Межсекторальное взаимодействие

Постановлением Правительства РТ от 27.02.2021, №50 утвержден План реализации Национальной программы по противодействию эпидемии ВИЧ/СПИД в РТ на 2021-2025 годы. В соответствие с требованием данного документа необходимо разработать проекты соответствующих документов для внесения изменений в нормативные правовые акты, реализация которых требуют тесного межсекторального взаимодействия.

Межсекторальная рабочая группа

ВАЗОРАТИ ТАНДУРУСТӢ ВА ҲИФЗИ ИҶТИМОИИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734025, ш.Душанбе, к.Шевченко 69. Тел: (992 372) 21 18 35 факс: (992 372) 21 75 25

ФАРМОИШ

аз 24.12 соли 2021 № 1194 ш.Душанбе

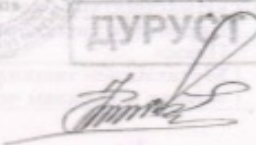
Дар бораи таъсиси гурӯҳи кории байнидоравӣ

Баҳри иҷроиши зербандҳои 101, 127-131 Нақшаи амалигардонии Барномаи миллии оид ба муковимат ба эпидемияи вируси норасоии масунияти одам ва бемории пайдошудаи норасоии масуният дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 феввали соли 2021, №50 тасдиқ гардидааст, мутабиқи банди 10-и Низомномаи Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 марти соли 2014, №148 тасдиқ шудааст,

ФАРМОИШ МЕДИҲАМ:

1. Бо мақсади бартараф намудани монеаҳо ва таҳкими муҳити мусоид барои ҷавоби самараноки миллии ба вируси норасоии масунияти одам гурӯҳи кории байнидоравӣ тибқи ҳайати замимагардида таъсис дода шавад.
2. Ба Роҳбари гурӯҳи корӣ Амирзода А.А. – муовини вазири тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон супориш дода шавад:
 - фаъолияти гурӯҳи кории таъсисшударо тибқи тартиботи муқаррарнамуда дар муҳлатҳои муайяншуда таъмин намояд;
 - лоиҳаи ҳуҷҷатҳои баррасишударо ба Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои баррасӣ ва тасдиқ мунтазам пешкаш намояд.
3. Назорати иҷрои фармоиши мазкур ба зиммаи худ мегирам.

Вазир **Ҷ. Абдуллозода**

Замима
бо фармониши Вазорати тандурустӣ
ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон
№ 1194 аз «24» «12» с.2021
тасдиқ гардидааст

ҲАЙАТИ ГУРҶҲИ КОРИИ БАЙНИДОРАВИ
оид ба бартараф намудани монеаҳо ва таҳкими муҳити мусоид барои ҷавоби самараноки миллии ба вируси норасоии масунияти одам

№	Ному насаб	Вазифа	Вазифа дар гурӯҳи корӣ
1.	Амирзода А.А.	Муовини вазири тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ҚТ	Роҳбари гурӯҳи корӣ
2.	Авғонов З.Т.	Котиби масъули Кумитаи миллии Ҳамоҳангсозӣ мубориза бар зидди ВНМО	Мушовири гурӯҳи корӣ
3.	Ҷаъфаров Н.Ҷ.	Сардори Раёсат, ВТ ХИА ҚТ	Муовини роҳбари гурӯҳи корӣ
4.	Рабиев Ш.М.	Сардори Шӯъбаи ҳуқуқи ВТ ХИА ҚТ	Аъзон гурӯҳи корӣ
5.	Нуров Р.М.	Директори МД МҶ ВНМО	Аъзон гурӯҳи корӣ
6.	Солiev А.А.	Муовини директори МД МҶ ВНМО	Котиби гурӯҳи корӣ
7.	Алaназарзода Шароф	Судияи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Аъзон гурӯҳи корӣ
8.	Аслонзода Сиёвуш	Мутахассиси пешбари Раёсати қонунгузори Вазорати адлияи ҚТ	Аъзон гурӯҳи корӣ
9.	Наҷмуддинзода Н.Ш.	Муовини сардори Раёсати тиббии ВҚД	Аъзон гурӯҳи корӣ
10.	Баротзода Э.	Нозири шӯъбаи назорати муомилоти маводи нашъаовар ва пешгирии нашъамандии Агентии назорати маводи нашъаовари назди Президенти ҚТ	Аъзон гурӯҳи корӣ
11.	Шаришов Т.Ш.	Намоияндаи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, д.и.т., профессор	Аъзон гурӯҳи корӣ
12.	Искандаров З.Х.	Намоияндаи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, д.и.т., профессор	Аъзон гурӯҳи корӣ
13.	Амиров Чалолиддин	Сармутахассиси Раёсати таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии Вазорати маориф ва илми ҚТ	Аъзон гурӯҳи корӣ
14.	Умаров Рустамҷон Мунаҳварович	Сармутахассиси Раёсати муҳоҷирати аҳолии Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии ҚТ	Аъзон гурӯҳи корӣ
15.	Сапарова Нарғиза	Масъули бахши меъёрӣ-ҳуқуқии лоиҳаи БРСММ оид ба ВНМО	Аъзон гурӯҳи корӣ
16.	Гулова Фаритҷамоҳ	Директори ташкилоти ҷамъиятии «Имкониятҳои баробар»	Аъзон гурӯҳи корӣ
17.	Ҷамолов Пулод	Директори ташкилоти ҷамъиятии «СПИН Плюс»	Аъзон гурӯҳи корӣ
18.	Александрова Лариса	Мутахассиси ташкилоти ҷамъиятии «Центр по правам человека»	Аъзон гурӯҳи корӣ